

Mihai Drăgoescu

POVEȘTI DESPRE
MIHU-VOINICU

Ilustrația **DONE STAN**

Trăia odată, de mult, în împărăția lui Negru-Împărat, aflați cam pe unde astăzi se întind minunatele noastre plaiuri românești, trăia, după cum vă spuneam, într-un sătuc de munte, un biet pietrar cu soția și copiii lui. Pe atunci, dragii copii, zmeii, căpătunii și balaurii nu erau chiar așa de rari, iar Baba-Cloanta Cotoroanta își mai făcea de cap prin codrii întunecoși, călare pe mătura ei zburătoare. Însă nici Feții-Frumoși și nici alți viteji nu lipseau, așa că bietii oameni ai acelor timpuri își aveau și ei apărători de nădejde.

Dar să revenim la povestea noastră. Pietrarul își agonisea cu greu piinea cea de toate zilele pentru familia lui numeroasă, căci avea opt copii. Omul era harnic, cinstit și înțelept, iar casa lui era plină de înțelegere și voie bună. Se vede treaba, însă, că îi era dat să mai aibă o bucurie. Și a avut-o, căci vrednica lui nevastă îi dăruie și pe cel de al nouălea copil, un băiat de toată frumusețea, căruia îi puseră numele de Mihu.

Ca o minunăție a crescut pruncul, spre bucuria părinților și fraților, a rudelor și sătenilor. Și cum să nu te minunezi când al nouălea copil al pietrarului creștea într-o lună cât alții într-un an și într-un an cât alții în cinci ! Încă era sugar când cu degetele lui dolofane rupea cu ușurință, ca pe cea mai neînsemnată surcică, ditamai linguroi de lemn.

La o vreme, a zis pietrarul cu mulțumire în glas :

— Hei, nevastă, se vede cât de colo că este fiu de Sfarmă-Piatră, căci s-a născut cu vlagă multă fiul nostru cel mai mic. De-o ține-o tot așa, mare ajutor o să avem la bătrânețe. Cât despre viața lui, sint sigur că toate o să-i meargă în plin. Să ne trăiască Mihu-Voinicu !

— Mihuu-Voinicuu, Mihuu-Voinicuu, Mihuu-Voinicuu..., repetă în cor ciurda de copii bucușori de noul nume al frățiorului lor. Și așa i s-a zis de atunci înainte : Mihu-Voinicu.

Iar timpul trecea și băiatul nu-și dezmințea porecla. Era încă fraged când, cu o singură lovitură de topor, despica cogeamite buturugă, îndoaia cu miinile vreo potcoavă găsită pe uliță, ori în-

drepta cuiele strimbe. A sparge nuci sau alune între degete, era o joacă pentru voinicul nostru. Glumeau sătenii spunând că pietrarul și-a făcut din greșală odrasla din cremene, căci cremene tăiasă o viață întreagă.

Se făcuse Mihu-Voinicu mai măricel când, într-o seară liniștită de vară, pe când se întorcea de la pădure cu o legătură zdăvănită de lemne în spate, fu atacat de o haită de câini ciobănești. Lătrind fioros, zăvozii s-au apropiat de flăcău, care pusese jos legătura de lemne și aștepta liniștit atacul. În fruntea cinilor galopa un dulău înspăimântat ce-și arăta niște colți de te luau fiorii și care se năpusti asupra Mihului, în timp ce restul haitei se oprire hămăind îngrozitor, așteptând parcă să vadă ce ispravă va face cel din fruntea lor. Voinicul nostru sare ager într-o parte și, cu mina făcută pumn, lovește iute și cu sete capul cinelui. Cît ai clipi din ochi, dulăul, cu capul zdrobit, se întinde ca o cârpă la picioarele băiatului. De după o culme domoală apare baciul, stăpînul cinilor, și văzînd isprava, se uită lung la flăcău zicînd :

— Așa ceva nu s-a mai pomenit. Și spargi ca pe o nucă că-pătina acestei jivine și asta doar cu pumnul ! Mare minune ! Vai de pielea celor ce-ți vor căuta pricină, fie ei oameni sau fiare ! Dar cum te cheamă voinice ?

— Mihu, Mihu-Voinicu mă se spune, răspuse simplu băiatul.

— Să trăiești și să izbindești în toate ! îi ură baciul.

Odată, mai tîrziu, Mihu, care de acum se înălțase și dădea ajutor tatălui său la cariera de piatră, prinzea împreună cu pietrarul pe un colț de stîncă. Cum se ospătau ei în liniște, numai ce apare, dintr-o ripă, o dihanie de lup cu ochii sticlind, pe semne de foame. Se oprește brusc, urlă o dată prelung de hăulesc văile, își bate coada cu putere de cîteva ori și se pregătește să sară la oameni. Fiara, însă, își greșise socotelile. Cu un salt, lupul se abătuse asupra Mihului ce trecuse în fața tatălui său. Iute ca fulgerul, voinicul cu mina lui mare și puternică îi cuprinse gîtul ca într-o menghine. Se auzi un troznesc sec și în clipa următoare animalul se întinse cît era de lung la picioarele flăcăului, cu grumazul frînt.

— Frumoașă ispravă, Mihule. Sînt mindru de tine, spuse pietrarul, și-și îmbrățișă emoționat fiul.

— Sînt în mine puterea stîncii ce o sfîrîmăm și cred că nu mi-ar fi greu nici cu o haită întreagă, îi răspuse voinicul.

— Sînt fericit, fiule, căci încă o dată văd că familia mea are în tine un ocrotitor fără pereche. Numai să te ferești cît ai trăi de păcatul lăudăroșiei, încheie pietrarul.

— Nici o grijă, tată, m-ai învățat cum să mă port și nu voi face altfel niciodată.

Într-altă dată, poposise în satul lor o zătră de ursuri. Unul dintre ei, ursar vestit, are stăpînul unei namile de urs cît toate zilele. Ursul, înălțat bine și cu botniță strînsă, juca și făcea niște tumburi caraghioase, după cum îi comanda stăpînul. La sfîrșit, urma neîmplicata invitație pentru cei care se simt în putere, de a face o luptă dreaptă cu fiara. Se mai găsea cîte unul mai voinic și mai curajos, care se apuca să dea piept cu ursul, dar repede, repede, se făcea de hazul tuturor. Îl lua Moș-Martin în brațe, îl ridică de se zbătea omul ca o paie și-l azvirla cît colo pe covorul de iarbă al tășanului.

La una din aceste reprezentații se nimerise prezent și Mihu-Voinicu, care se distra și el alături de ceilalți de jocul ursului. Cînd, la sfîrșit, a fost făcută obișnuita poftire la luptă pentru încercarea puterii, sătenii îi cerură Mihului să dea el lupta pentru a-i mai tăia din nas ursarului ce se grozăvea cu puterea și pricepera animalului.

— Poftește, voinice, și încearcă-ți tăria cu voinicelul meu și de-i rămîne de rușine, nu-i cine știe ce. Au pățit-o și alții... ! zise cu ironie țiganul.

— De pofțit oi pofți eu, dar am a-ți pune o condiție, răspuse Mihu.

— Știu, să nu-ți rupă oasele, rise ursarul. Dar n-ai nici o teamă, e dresat flăcăul meu ; de frînt nu te frînge, dar o să-ți le pună mai bine la locul lor, ha-ha-ha !... încheie stăpînul ursului.

— Nu mi-i de oasele mele, ci de ale bietului urs, căruia i-ar sta mai bine să colinde în codri lui de baștină, decît să stea în lanțuri printre oameni. Pe fiara pădurilor mai bine s-o omori, decît s-o ții în robie. Și acum să-ți spun condiția : dacă mă dovedește ursul pe mine, să-i fie de bine, dacă însă voi birui eu, apoi atunci să-l eliberezi chiar azi. Să-i dai drumul în pădure.

Stătu o clipă pe gînduri ursarul, apoi grăi încrezător :

— Bine, bine, s-a făcut, primesc.

Mihu își scoase haina, căciula și-și suflecă mincile cămășii, în timp ce sătenii se retraseră într-un cerc larg pentru a face loc desfășurării luptei. Ursarul arse o biciușcă pe spatele ursului, care se ridică în două labe apropiindu-se de adversar. Luptătorii se luară în brațe smucindu-se cînd într-o parte, cînd în alta. Ursul mormăia înăbușit și sforăia pe nări, iar voinicul răsufăa din greu, cu brațele lui noduroase ca niște trunchiuri, strîns încolăcite în jurul pieptului păros al lui mormăia. Încearca acesta să-l trîntească pe voinic, după cum îi era învățătura, dar și-ai găsit să-l cîntească

pe Mihai. De la o vreme ochii ursului se înroșiseră și sforăla lui pe nări deveni mai puternică, mai chinuitoare. Pe semne strînsoarea fălcăului îi răscolea măruntaiele. Ce-ar mai fi mușcat el cu colții în carnea tare de om, dar botnita bine strînsă îi ținea încheietarea fălcile. Ghearele lui bine pilite, nu-i erau nici ele de nici un folos. Deodată, Mihai-Voinicu își lăsa brațele să alunece mai jos, pe șalele ursului, se încordă năpraznic, îl ridică de la pământ și-l aruncă peste cap ca pe o minge uriașă și pârtoasă. Namila căzu grămadă, rămase un moment cu burta în sus, foarte caraghios la vedere, apoi se ridică și fugi repede și se ascunse în spatele ursarului, ca un copil speriat în fustele mamei. Liniștea fu sfîșiată brusc de strigătele de admirație și bucurie ale spectatorilor, uluiți de cele văzute. Mihai își șterse sudoarea, își lăsa minilele cămășii se îmbracă și, liniștit, încrucicîndu-și minile la piept, așteptă. Ursarul, mai negru la chip decît era de felul lui, se tot învîrtea în jurul ursului, adresîndu-i vorbe grele printre dinți, cătrănit de izbînda Mihailui. După o vreme se opri, oftă din greu și zise :

— Mihule-Voinicule, tu ești o făptură nemaivăzută pe acest pământ. Nu există vietate să-ți stea împotrivă. Acum mă duc să slobod dihania, după cum ne-a fost învoiala, să spună cumetrilor lui ce-a văzut și ce-a petrecut printre oameni ! Luă ursul de lanț și se îndreptă spre codru, în glumele și strigătele sătenilor, bucurîndu-se de noua izbîndă a voinicului, fiu al satului și neamului lor. Și cît s-a mai lîit vestea despre această ultimă ispravă și cîte și mai cîte din cele bune nu se mai spuneau despre Mihai-Voinicu, pe care-l așteptau noi și grele încercări, căci acum era în puterea trupului și în tăria deplină a cugetului.

În satul unde Mihai-Voinicu își ducea viața de muncă și cînte, își făcuseră apariția într-o seară doi soli împărătești, doi oșteni, pe semne în treacăt, pentru treburi domnești. Au tras la un sătean mai înstărit și apoi au pornit-o la circumia din sat. Acolo se puseră pe băut și pe cîntat, de parcă toată lumea era a lor. De la o vreme, se cherchelisă și, avînd chef de scandal, tot căutau pricină celor din jur. Mai rîlu și mai spurcat de gură se dovedea a fi ostașul mai mic de stat, înzorzonat și fudul, oacheș și cu o mustață uriașă, care era mai mare în grad decît tovarășul său. Acesta, un zdrăhon bălan, spinăteac, cu niște umeri ce abia încăpuseră pe ușa circumiei și cu niște ochi albaștri, tulburi și spălăciți, a căror privire nu spunea mare lucru, îi ținea isonul. Capul lui mare, încărcat cu o coamă de păr încilic, minile lui vinjoase, terminate cu niște pumni cît lopata, împrăstiau teamă în jur.

— Mă, prăpădiților, așa poșică beți voi în satul vostru amărit ?

zise oacheșul adresându-se tare tuturor.

— Apoi să ne fie cu iertare, domnule oștean, dar noi ne mulțumim cu ce avem. Cui nu-i place, să nu bea ! Ii răspunse liniștit un om mai vîrstnic fără să arate supărare pentru vorba jignitoare a străinului.

— Glocăbă bătrînă, așa vorbești cu oștenii împăratului ? Te învăț cu minte, spurcatule ! și se adresează zdrahonului : Simioane, ia-l de barbă pe obraznicul ăsta de moșneag și bușește-l afară. Acolo-i este locul și să nu-și mai arate mutra netrebnică pe aici, că nu știu ce-i fac !

Simion, soldatul, parcă atîta a așteptat. Se ridică, îl înhîță pe bătrîn și-l scoase pe ușă afară, înghiontindu-l și adresându-i su-dălmi aspre. Se întoarse și, satisfăcut, îi raportă celui mai mare în grad că a îndeplinit porunca.

— Stai jos, ostaș ! Ți-ai făcut datoria. Să fie de învățătură pentru toți ! cuvîntă lngalonatul. Și acum să mergeți pe la casele voastre și să-mi aduceți de mîncare și băutură pe săturate, pentru mine și vrednicul meu ajutor ! porunci oamenilor din jur. Dar băgați bine pe urechi, să fie bucate din cele mai alese și băutură pe potrivă, căci altfel va fi vai și amar de pielea voastră ! Nici în gaură de șarpe nu scăpați de mine ! Executarea ! mai zise mustăciosul și se așeză mulțumit de sine, în timp ce Simion, gălganul, se hlizea uitîndu-se cu admirație în ochii mai marelui său.

Sătenii se ridicară tăcuți de la mesele lor și părăsiră înegurați cîrciuma. Rămase doar cîrciumarul, ce începuse să tremure la gîndul celor ce-o să urmeze.

— Hai, cîrciumar puturos și parșiv, pune fuță de masă albă ca neaua și pregătește de ospaț, că o dată-n viață îți facem cinstea de a intra în dugheana ta păduchioasă, se umflă-n pene Simion. Ceea ce cîrciumarul galben de frică se grăbi să îndeplinească.

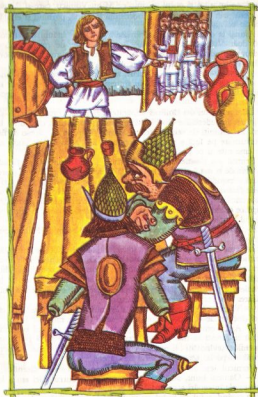
Între timp, oamenii ce părăsiseră cîrciuma se duseră la casa pietrarului care, împreună cu Mihu-Voinicu, tocmai venise de la muncă. Le povestiră acestora năpasta cu cei doi slujitori împărătești cerîndu-le sfatul. În timp ce pietrarul chibzuia îngîndurat, Mihu-Voinicu zise :

— Oameni buni, fiți liniștiți, dacă acești răi vor gilceavă, o vor avea. Și încă una de-o s-o țină minte multă vreme. Eu și tata o să ne aminăm cîna pentru mai tîrziu. Acum o să mergem să ducem oaspeților nepoftiți ceea ce au cerut.

— Ce ai de gînd, Mihule ? îl întrebă taică-său.

— Las-pe mine, tată, și, dacă vrei, te rog să mă însoțești.

Pietrarul nu mai zise nimic, făcu un gest liniștitor cu mîna către

săteni, se îmbrăcă și porni în timp ce Miha-Voinicu, care-și făcuse de lucru prin casă, apără cu o bocceluță în mână, pornind și el alături de ceilalți.

Ajunși la circumă, sătenii rămaseră afară, iar înăuntru pătrunseră doar Voinicul și taică-său. Aproximându-se de masa frumoasă așternută, unde cei doi petrecăreți erau în așteptarea bunătăților, Miha-Voinicu zise, desfiind legătura :

— Iată, v-am adus ce ați cerut, adică de-ale gurii. Nu-i o cină de soi, dar asta este ce avem. Nu simțim prea înstăriți ! și scoase la iveală din ștergar un boț de brinză, mălmăligă rece și două cepe mari, rumene.

De uimire, cei doi slujitori împărătești rămaseră muți, uitându-se cu gurile întredeschise când la Miha, când la merinde, când unul la altul. Erau uluiți de seninătatea și curajul tinărului ce părea să fie o înfruntare pe față a rangului și puterii lor. N-aveau de unde să știe cine este și ce poate Miha-Voinicu.

Primul s-a desmeticit gradatul care, tipind cumplit, se ridică năvalnic de la masă și vrea să-și scoată sabia de la brâu. Cu o mișcare sigură și rapidă, Miha îl înălță, îl ridică ca pe un pachet și, în strigătele fioroase ale acestuia, îl predă lui taică-său care deschise ușa și-l aruncă ca pe-un sac, hăt departe, între sătenii adunați grămadă. După ce se ridică, ca vai de el, din colbul ogrăzii vroia să se întoarcă la locul luptei, dar țărani îl reținură, sfătuiră-l :

— Dacă ți-i dragă viața rămâi aici, până o termina Miha ce-a început !

În acest timp, Simion uriașul, începând să înțeleagă ce se întâmplă, se ridică și el de la masă, își scoate iute sabia, și se repede la Miha. Acesta apucă un scaun și cu o izbitoră groază îl scoate sabia din mână oșteanului, aruncându-l o cît colo. Îl apucă apoi mîinile de la încheietura pumnului și, într-o clipită, oasele uriașului pîrîră sub apăsarea de fier a degetelor voinicului.

— Văleu, văleu ! urlă ca ieșit din minți Simion. Lasă-mă că m-oi duce unde-oi vedea cu ochii și-n satul tău nu mai calc !

— Apăi, omule, dacă vii cu gânduri bune, poți veni oricînd, dar să te ferești să mai încerci vreodată să aduci năpastă pe capul oamenilor nevinovați ! îi preciză voinicul cu asprime în glas. Simion se prăbuși pe un scaun, scîncind de durere.

Voinicul iese în prisma circumștii și se adresează sătenilor :

— Oameni buni, aduceți-l și pe gradat înăuntru, căci am a le pune unele întrebări acestor trimiși domnești.

În curînd, șeful cel fudul, cu mult mai negru la față ca de obicei, negru și de durerile trupesti, dar și de umilița ce pătise, luă loc

la masă lângă Simion, cu privirile în pămînt și oftînd în răstimpuri, în timp ce sătenii se așezară care pe unde apucară, discutînd cu voce încetă despre cele întîmplate. Se așeză Miha-Voinicu în fața oștenilor, îi privi cu luare aminte și le zise :

— Acum se cuvine să-mi răspundeți la niște întrebări. Mai întîi, ce treburi v-au adus în satul nostru ?

— Omule mai voinic ca un urs, mai puternic ca un leu, ți-om răspunde la întrebări căci nu putem altfel, vorbi în numele amindurora gradatul.

— Da, da, ți-om spune ce vrei și ce nu vrei, numai să ne vedem scăpați odată de aici ! completă chinuit Simion, uitîndu-se cu spaimă la făptura Mîhului, ca la un om de pe altă lume. Dacă vrei să știi, în toată împărăția nu-i om să-mi stea împotrivă, dar strîsoarea mîinilor tale este mai grea ca menghinea și puțin a lipsit să nu mă lași schilod !

Miha zîmbi și continuă :

— Hai să auzim ce treburi vă mîină din urmă.

— Împăratul nostru, care este și al vostru, căci el domnește peste aceste locuri, împăratul Negru zic, are nevoie de bani, de bani mulți. Nevoile domniei sînt mari și lăzile visteriei sînt golite. Pentru aceasta, măritul împărat a trimis oșteni și slujitori în toate colțurile țării pentru a strînge noi biruri, care să umple iarăși pungile împărătești. Pe noi, pe mine și pe Simion, ne-a purtat ursita spre locurile voastre, vai de capul nostru ! termină mustăciosul spovedania.

— Deci pentru astă treabă ați venit ? observă Miha-Voinicu cu un glas ce nu prevestea nimic bun. Și ce aveți de gînd ? mai întrebă el.

— Păi, ne întorcem de unde am venit și om spune împăratului că pe aste locuri nu-i nimic de strîns căci oamenii n-au de nici unele, răspunde repede oacheșul.

— Atunci strîngeți-vă lucrurile de grabă și duceți-vă, iar pe aici nici cu gîndul să nu mai călcați ! le mai spuse Miha arătîndu-le poruncitor ușa.

Și duși au fost cei doi slujitori domnești, purtînd cu ei amintirea acestor pătani nedorite din satul voinicului. Pacea, liniștea și mulțumirea s-a așternut din nou peste așezarea în care trăia și muncea voinicul, iubit și binecuvîntat de toți.

Peste împărăția lui Negru-Împărat dăduse mare urgie. În părțile dinspre miazănoapte, din creierii munților, de unde își făcuse sălaș un zmeu-paraleu, fioros și rău din cale afară, pustia fără milă o bună parte din împărăție. Oameni, vite, case și ogoare, toate aveau de pățimit din cauza năpraznicului zmeu. Cite nu încercase Negru-Împărat, ca să scape împărăția de osindă, dar degeaba. Trimisese oaste mândră să se războiască cu zmeul, dar aceasta se întorsese imputinată și ca vai de ea! Veniseră voinici și fii de împărați vestiți pentru puterea, curajul și priceperea lor în lupte, și se prinseseră în fața împăratului că vor răpune zmeul. Dar mulți nu se mai întorseseră, iar cei ce reușiseră să scape, veniseră înspăimântați de înfățișarea lui înfiorătoare și de îngrozitoarea putere a acestuia. De acum nici chiar cetatea de scaun a Împăratului Negru nu mai era un adăpost sigur pentru el și supușii lui. Încolțit și înspăimântat de moarte, a trimis slujitori în patru zări, ca să trîmbiteze solie împărătească precum că, cine va răpune zmeul, va căpăta bună parte din împărăție și va urma împăratului la domnie.

Zilele se scurgeau dar nimeni nu se mai arăta dornic de-a se lupta cu zmeul.

Iată că vestea ajunge și în sătucul lui Mihu-Voinicu. Cade el pe gânduri și, nu după multă vreme, se hotărăște, spunându-le astfel părinților:

— Dragă mamă și tată, ați auzit și voi ce foc și pîrjol s-a abătut peste împărăție. Și ați mai auzit și chemarea împăratului. Socot că trebuie să-mi încerc și eu norocul, nu atît pentru dobîndirea averii, cît pentru a izbăvi lumea de relele cumplitei zmeu. Nu putem lăsa țara la nevoie! Voi ce ziceți?

— Ce să zicem, vorbi pietrarul după cîteva clipe de gîndire. Noi sîntem bătrîni de-acum și avem mare nevoie de tine. Dar am mai aflat că sînt oameni năpăstuiri, în nevoie și mai mare, și doar tu i-ai putea ajuta. Așa că, fiul meu, dacă astfel ai chibzuit, eu cu mama ta îți vom da binecuvîntarea părintească și să mergi sănătos. Ne vom ruga să izbindești și să redai oamenilor pacea și bucuria de a trăi și munci în liniște. Iar tu să te întorci curînd la bătrîni tăi

părinți, pentru care ești ca lumina ochilor!

Se pregăti Mihu-Voinicu cu cele trebuincioase și într-o bună dimineață purcese la drum, însoțit de dragostea părintească, a fraților și surorilor și a celorlalți săteni ce-l petrecură pînă la capătul satului, ba chiar și mai departe.

Rămas singur, Mihu-Voinicu o porni voinicește ca unul ce știe că are mult de mers, îndreptîndu-se spre cetatea lui Negru-Împărat. Traista cu merinde și bățul noduros, cu care se ajută la drum, erau singurii lui tovarăși. Și merse, și merse, zile de vară lungi și frumoase, înmiresmate de parfumul florilor de cîmp și răcorite de boarea mingietoare ce venea dinspre munte.

Ajunse la o vreme în mijlocul unui codru des, nesfîrșit, unde, într-o poieniță, văzu o căsuță bătrînească, iar pe prispă un moșneag nins de prea mulți ani, ce-și infunda luleaua cu tutun.

— Bună ziua, moșule! zise Mihu.

— Bună să-ți fie inima, flăcăule! Ce te aduce pe aici, prin aceste pustietăți pe unde de mult timp nu a mai trecut suflet de om, răspunse moșul privindu-l cu mirare pe Mihu.

— Merg către cetatea de scaun să mă înfățișez lui Negru-Împărat, căci dornic sînt să scap lumea de urgia zmeului cel nelegiuit. Și pentru asta am luat-o mai de-a dreptul, prin codrii acestia neumblați. Dar dumneata cine ești și de ce trăiești așa departe de lume?

— Apăi, voinicule, să știi că așa mi-i voia și așa ne-a fost din tată-n fiu, să trăim departe de lume și de pricinile ei! Eu sînt Moș-Vreme și ăsta ne-a fost numele din moș-strămoși. Trăiesc aci cu baba și copiii mei, feciori și fete, acum plecați în pădure după treburi.

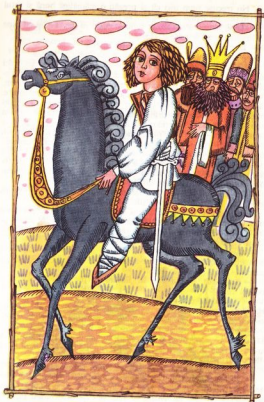
— Să trăiești, Moș-Vreme, cit lumea, tu și toți ai tăi. Să-mi dai voie să beau și eu o cană de apă din găleata ta și apoi m-oi duce în calea mea.

— Ia, taică, și răcorește-te!

După ce Mihu își astîmpără setea și-i mulțumi moșneagului, acesta-i zise:

— Dacă ai vrea să mă ajuti și dacă ai timp, pune mîna pe bușteanul acela gros, așază-l pe capră și taie-l cu fierăstrăul în bucăți mai mici, căci am mare nevoie să fac un foc bun în vatră. Puterile mele nu prea mă ajută pentru asemenea treabă.

— Să știi, moșule, că sînt destul de grăbit în treburile mele, dar nu mă lasă inima să nu te ajut. Și zicînd așa Mihu-Voinicu fixă capra, ridică cu ușurință bușteanul cel gros, îl așeză între umerii caprei și puțin timp îi trebui ca să-l reteze în bucăți potrivite. Apoi cu un topor despică totul în lemnișoare numai bune pentru ars în

vatră. Nu trecuse timp nici cât ai pregăti o mămăliă bună și totul era terminat, iar Mihu se pregătea să plece.

— Apoi, taică, eu am sfârșit ce m-ai rugat să fac. Te las cu bine și la întoarcere să te găsească sănătos!

— Dar cum îți zice, fiule? întrebă bătrînul.

— Mihu, moșule, Mihu-Voinicu că așa lmi zice lumea.

— Că ești voinic fără pereche m-am încredințat și eu, căci treaba ce-ai făcut n-ar fi putut s-o facă nici cinci-sase oameni puternici. Și m-am mai încredințat că ești și săritor și cu suflet bun. Se cuvine deci să te ajut și eu căci, deși trăim singuratici, știm multe. Află, deci, că pe dușmanul cu care vrei să te înfrunți, nu-l poți răpune decît cu paloșul de argint, cu care Negru-Împărat se lupta-n războaie pe vremea tineretelor lui. Este un paloș tare greu, de care nimeni nu a mai putut să-l folosească de cînd Împăratul a îmbătrînit, iar acum zace într-o ladă în podul castelului. Cîți viteji și cavaleri n-au încercat să-l cîntărească, dar degeaba. Dacă vei reuși să-l ridici și să-l minuiiești, apoi să știi că i-a sunat ceasul de pe urmă blestemului zmeu. Dar, ia seama, să-l lovești în partea stîngă a grumazului, sub ureche. Acolo are zmeul locul cel mai slab.

Mihu-Voinicu, ascultînd cu atenție tot ce-i spusese Moș-Vreme, îi mulțumi, îi sărută dreapta și plecă în calea lui.

Și se duse cale lungă, alte zile și săptămîni pînă ajunse în cetatea Împăratului Negru. Aci se înfățișă degrabă oștenilor de strajă pe care îi rugă să-l anunțe la împărat, căci dorește a se lupta cu zmeul. Negru-Împărat îi primi numaidecît, zicîndu-i:

— Aud că te cheamă Mihu-Voinicu și că vrei să scapi țara de pustiire. Cred că ai auzit ce-au pățit ceilalți voinici, ce s-au încumetat să dea piept cu fiara.

— Am auzit, Măria-Ta, dar fiecare cu puterea, priceperea și norocul lui.

— Te vîd istet la minte și voinic tare la trup și dacă te-ai hotărît să te duci, eu îți voi da de toate cele trebuincioase: cal voinic, arme, hrană, căci ai cale lungă de mers și însoțitori de ajutor.

— Mulțumesc, Împărate, pentru cal și hrană, dar de însoțitori mă lipsesc. Ceea ce vreau să fac, o face și singur. Cît privește armele nu-mi trebuie decît una singură: paloșul de argint ce-l foloseai Măria-Ta în tinerete.

Mirât, Negru-Împărat chibzui un timp, apoi răspunse:

— Așa să fie cum ai zis! Să mergem să-ți dau paloșul de argint, bineînțeles dacă-l vei putea urmî din loc. Să știi că de multă vreme stă nemișcat în lada lui. Mulți au vrut să-l folosească, dar puterile nu i-au ajutat.

— Vom vedea, Măria-Ta! zise scurt Mihu.

Se duseră în podul castelului, însoțiți de tot alaiul împărătesc, ajunseră la cufărul uriaș care adăpostea paloșul și împăratul îi ridică capacul. Pe fundul lăzii stătea o minune de paloș lung cît un om, cu totul și cu totul de argint și cu mînerul bătrît în pietre scumpe. Colbul gros ce-l acoperea nu lăsa să se vadă prea bine felul minunat în care era lucrat. Mihu-Voinicu se uită îndelung și cu admirație mută la paloșul nemaivăzut. Împăratul zîmbi și-i zise:

— Da, da, ăsta-i vestitul paloș de argint, spaima dușmanilor mei, pe care numai eu îl puteam minui, căci fost-am și eu tînăr și puternic fără asemănare. Hai, Mihule, să te vîd de ce-mi ești în stare!

Mihu-Voinicu nu așteptă alt îndemn, se aplecă deasupra cufărului și cu o singură mîină ridică paloșul din locașul unde zăcuse atîta amar de vreme. Apoi cu ușurința cu care ai minui o nuia, voinicul izbi cu el de cîteva ori aerul, care vibră lung, hăluind. Și din cauza iutelei cu care învîrtise paloșul, tot colbul zburase după acesta, scînteind acuma de-ți lua ochii. Parcă atunci ieșise din mîinile meșterului flăcăr! Împăratul și întreaga adunare de curteni rămăseră fără grai, neștiind ce să admire mai întîi: puterea Mihului sau splendoarea paloșului.

— Voinice, spuse Împăratul, ne-ai adus o rază de speranță în inimile noastre îndurerate. Sintem încredințați că sărmana noastră împărăție și bietul nostru popor își vor găsi liniștea. Pregătește-te de grabă și du-te de răpune zmeul-paraleu. Fiecare zi și ceas pierdut înseamnă multă jale și pagubă în țară. Cît privește făgăduința împărătească, să n-ai nici o teamă.

— Mîne în zori voi fi plecat, Măria-Ta, răspunse Mihu-Voinicu privind în continuare spre paloșul ce-i vrăjise ochii și sufletul.

Se încinse un ospăt mare, împărătesc, în care Mihu-Voinicu avu loc de cinste. Și toți se întrecuau să-l între în voie, lăudîndu-l care mai de care. Cît despre mulțimea de domnițe, ce să mai spunem. Îl mîneau din ochi, nu alta, pe flăcău. Voinicul nostru nu avea ochi decît pentru paloșul lui pe care-l ținea la îndemînă. Simțea că-i va fi prieten de nădejde în grelele încercări ce-l așteptau.

Dis-de-dimineață, în geana zorilor, Mihu-Voinicu se duse la grajdurile împărătești pentru a-și alege calul ce-l va purta în luptă. La intrare, un grăjdar bătrîn, bătrîn tare, îl opri și-i zise:

— Mihule, ne-ai picat drag la toți, căci vrei să te bați cu zmeul pentru liniștea și viața noastră. De aceea să-mi ascuți sfatul. Să stai în mijlocul grajdului și să fulgeri de cîteva ori cu paloșul tău de argint. Acel armăsar care va veni spre tine, pe acela să-l încaleci,

că bun tovarăș îi va fi !

Mihu-Voinicu mulțumi și făcu întocmai. La scinteerile falnicului paloș, veni ușurel spre el o frumusețe de cal negru, cu părul lucios și lins și cu o țintă albă, stelată, în frunte. Sub pielea lui bine întinsă, mușchii îi jucau ca șerpii, iar nările ce fremătau întruna arătau cât de ager este bidiviul. Flăcăul îl mingieie binișor pe grumaz și-i spuse câteva vorbe de alint, la care armăsarul nechează ușor, bătînd din coadă.

— Îl cheamă „Mură” și greu se lasă încălecat. Uite șaua și friul, încearcă de vezi dacă-l poți călări ! îi spuse un grăjdar tânăr.

Mihu-Voinicu îi puse șaua și friul și, ieșind pe tăpșanul din fața grajdului, se aruncă dintr-o mișcare pe spinarea calului. Mihu strinse friul și-l îndemnă să pornească, ceea ce buiestrașul nu întârzie să facă. Parcă-l călărise de cînd lumea, așa de cuminte se arăta, răspunzînd la toate îndemnulile.

— Măi, Mură, bun prieten om fi de acum înainte, i se adresă voinicul, iar armăsarul slobozi un nechezat voios ca o incuvîntare.

— Hai acum, năzdrăvane, să ne luăm cele trebuincioase și s-o pornim la drum. să stîrpin lighioana.

Și o porniră în trap săltat spre miazănoapte, spre cuibul zmeului. Tare mulțumit era Mihu-Voinicu de alegerea făcută, căci Mură se dovedea a fi un armăsar puternic, ascultător și vrednic, cum nu mai era altul pe lume. Merseră zile multe vîzînd prin mai toate locurile focul și pîrjolul ce-l făcea infricoșetorul zmeu. Peste tot numai oameni speriați și nefericiți, care pierduseră nădejdea în ziua de mîine. Îi pîndea și-i inhăța dihania de pe drum, de la munca cîmpului, ba chiar din prispă casei. Stăteau oamenii în case, zăvorîți. Dar ce puteau face ? Se resemnaseră și-si așteptau sfîrșitul. Mihu vedea și auzea totul și inima lui se-nclîncea de-o hotărîre și mai mare, nestrămutată.

— Mai bine să știu că-mi las oasele să albească pe aici, decît să mă întorc fără izbîndă, îi vorbea calului cu multă îndrîjire. Iar Mură parcă prindea aripi, purtîndu-l și mai iute pe voinic. De la o vreme pustiirea se făcu și mai mare, iar primele culmi semețe ale munților nu mai erau departe. Înțelese Mihu că se apropiase de birlogul paraleului și că trebuie să meargă cu mai multă băgare de seamă pentru a se feri de un atac fără veste. Pe stînga și pe dreapta, codri neplîtrunși împiedicau vederea, iar în fața munții înalți închideau zarea. Se strecurară pe poteci înguste, ocoliră hălțîșuri și prăpăstii și după multe zile de trudă numai ce ajunseră, într-o amiază, la o vale ca o căldare uriașă înconjurată de stînci pleșuve. Într-una din stîncile cele mari, se căsca o peșteră imensă. În fața

peșterii se întindea o pajiște unde iarba se ofilise, iar peste tot se zăreau răspindite hîrci și oase de tot felul. O asemenea priveliște putea băga groaza în sufletul oricărui muritor, nu însă și în al Mihului care, liniștindu-l pe Mură, se ascunse după o mică stîncă prăvălită, aproape de intrarea în marea peșteră ce nu putea fi decît sălașul zmeului.

Calul dădea semne de înfricoșare, așa că Mihul îi adresă cuvinte de îmbărbătare :

— Hai, Mură, fii cuminte, căci trebuie să așteptăm nelegiuitul în cea mai mare liniște. Acum este plecat pentru lucrarea lui cea blestemată, dar se va întoarce curînd și trage nădejde că va fi și ultima lui zi de viață. Ai încredere în mine !

Calul se liniști, se alipi de Mihul și rămăsese așa, nemișcat, în așteptarea zmeului. Nu după prea multă vreme se auzi un muget, la început slab apoi din ce în ce mai tare, în timp ce pămîntul se cutremura ușor parcă izbit de un ciocan uriaș. Venea zmeul spre peștera lui și mugetul deveni de la o vreme tare ca tunetul, iar tropotul părea a fi al unei turme întregi de bivoli. Și iată-l că apare în acea vale a morții, înspăimîntător la vedere și încărcat cu prăzi de tot felul. Era o ființă nemaivăzută, zămislită parcă de străfundurile pămîntului și aruncată la suprafață cine știe din ce pricină. Părea să fie și om, și urs, și porc mistreț. Mergea cînd în două, cînd în patru labe, iar corpul uriaș îi era acoperit peste tot de un păr țepos, stropit din belșug cu singele victimelor. Din gură îi ieșeau doi colți zdaveni, de pe care picurau stropi din același sînge nevinovat. Înțelese Mihul pe loc de ce mulțime de oști și cavaleri dăduseră bir cu fugiții. Îți trebuia mult curaj ca să privești asemenea făptură și să nu o iei la fugă, mîncînd pămîntul. Dar și Mihul era un om cum nu mai fusese altul, așa că dorind să termine cît mai repede cu dihania, sare din spatele stîncii, unde era ascuns, drept în fața zmeului și-i grăiește !

— Pregătește-te să pieri, zmeu lacom, căci te-au ajuns blestemele oamenilor ! În timp ce-i spunea acestea, voinicul trage fulgerător paloșul lui de argint din teacă și se repede spre fiară. Aceasta, mirată tare de prezența și curajul Mihului, se ridică în două labe și prinde a rîsti cu glas de om :

— Te văd voinicos, flăcăule, dar mai bine ai fi făcut de nu-ți călcau picioarele prin aceste locuri. Acum că ai venit, aici îți vor putezi ciolanele !

Fără să mai răspundă, Mihul începu să minue paloșul cu asemenea pricepere și înțelepciune încît zmeul, orbit de strălucirea argintului și năucit de mulțimea loviturilor, începu să dea înapoi. Cu labele

și cu colții încerca să-l sfîșie pe Mihul, dar acesta, cu agerimea lui fără pereche, era de neatin. Mugea zmeul și se agita de dudua pămîntul, iar paloșul voinicului tăia brazde adînci în pielea lui. Dacă văzu zmeul că nu-i chip să-l dovedească pe Mihul, se lăsă pe cele patru labe și iute se aruncă înainte spre el, ca să-l ia în colți. Dar flăcăul, mai iute decît el, se feri în lături și-l pâlî cu tăișul paloșului după cum îl învățase Moș-Vreme, la grumaz, după urechea stîngă, unde era locul slab. Așa năpraznică fusese lovitura, că paloșul mușcă adînc în carnea zmeului, despărțindu-i capul de trup. Un șuvoi de sînge negru se revărsă din trupul dihaniei, prăvălită la pămînt, în timp ce din capul ce zburase cît colo, doi ochi feroși căutau neputincioși spre Mihul-Voinic.

Mihul rămase așa o vreme, privind fiara răpusă, apoi își șterse paloșul de sîngele necurat, și-l ridică spre soare la înălțimea ochilor sărutînd minerul credincioasei arme ce-i fusese prieten de nădejde. Din spatele stîncii veni încetîșor și Mură, care zlobozi un nechezat prelung ce vroia să însemne bucuria și devotamentul animalului pentru viteazul lui stăpin.

— Am făcut treabă bună, Mură, și-mi simt inima ușoară după asemenea lucrare. Tu și minunatul paloș de argint ați fost bunii mei prieteni și vă sînt recunoscător pentru ajutor. Cît vom fi împreună vom izbîndi în toate încercările. Acum să plecăm cît mai repede de pe aceste meleaguri triste, dar pe care viața va înflori din nou, nu după multă vreme.

Plecă Mihul-Voinicul pe drumul lung al întoarcerii, unde va întîlni alte întîmplări și se va izbi de răutatea și necinstea unor oameni.

După ce Mihu-Voinicu scăpase împărăția de urgia singerosului zmeu, se îndreptă spre cetatea lui Negru-Împărat. Vestea cea bună se răspindise repede peste întinsul satelor și orașelor, iar bucuria își făcuse iarăși loc pe chipurile și în inimile oamenilor. Străbătea Mihu dealuri, cimpii, așezări omenești și peste tot vedea cum munca îndrăjită refăcea fața pământului pustiit de alina amar de vreme. Parcă și drumul părea acum mai ușor, mai scurt, iar Murl îl purta în sa cu vigoare sporită.

Intr-o bună zi, în mijlocul unei păduri, într-un riuleț ce curgea avîntat printre pietre, voinicul, ce se oprise să-și adape calul, zări în apele limpezi, ca lacrima, o biată cîrțiță ce era gata-gata să se încece. Venise să bea apă și căzuse de pe mal într-o adîncitură de unde se căznea în zadar să iese.

Milos din fire și iubitor de animale, Mihu-Voinicu întinse un băț pînă la cîrțița ce se zbătea în apă și după ce o văzu pe aceasta agățîndu-se cu disperare de creanga salvatoare, o trase pe mal.

— Să-ți fie de bine și să fii mai atentă altă dată, zise Mihu-Voinicu zîmbind.

Dar care nu-i fu mirarea cînd cîrțița, după ce se scutură de apa ce-i udase blănița, prinse a vorbi cu grai de om :

— Îți mulțumesc, voinice, că m-ai scăpat de la o moarte năpraznică și nedemnă de mine, căci eu sînt Cîrțiță-Împărat, mai marele peste toate cîrțițele pămîntului. Știu că ești Mihu-Voinicu și că ești viteaz fără pereche și bun cu cei în nevoie. De aceea, ia te rog acest bețișor de fier găurit pe mijloc, care-ți va fi de mare ajutor de vei cădea în năpastă. Și zicînd așa, Cîrțiță-Împărat îi dădu Mihului un fel de țevă subțire și nu mai lungă decît un deget, pe care o luase de sub un lăstăriș.

— Mulțumesc, dragă Cîrțiță, pentru darul făcut, dar ce să fac cu acest bețișor ?

— Îl vei ține asupra ta și dacă vei avea nevoie de ajutor îl înfiți în pămînt pînă la jumătate și strigi pe țevă : sînt Mihu-Voinicu, ajutați-mă ! Și atunci supușii mei, care sînt peste tot, îmi vor da iute de veste, căci noi trăim sub pămînt, dar știm în orice moment

ce se întâmplă deasupra.

Terminând acestea, mai marele cîrșitelor se îndepărtă de voinic și intră în primul mușuroi, din acelea din care vedem adeseori pe întinsul pămîntului. Mihu-Voinicu răsuci bețșorul pe o parte, pe alta și-l băgă în buzunar, mirîndu-se tare de toată întîmplarea.

O porniră iarăși la drum, și au mers cale lungă, dar cunoscută, calea întoarcerii. Într-o dimineață, după ce dormise un somn dulce într-un lăminș de pădure și de abia ieșise într-o dumbravă smălțată de multime nesfîrșită de flori de toate formele și toate culorile, văzu Mihu-Voinicu cum se apropie de el o ceată mîndră de oșteni călări, înzăoați și pe cap cu coifuri ce străluceau în soarele dimineții de-ți luau ochii. În fruntea lor galopa, pe un armăsar focos, un ofițer și mai mîndru decît ceilalți. N-apucă Mihu să se minuneze prea mult de mîndrețea oștenilor, că aceștia se opriră lingă el, iar ofițerul, căpetenia cetei, zise :

— Ești Mihu-Voinicu și avem poruncă de la Negru-Împărat să te arestăm neîntîrziat și să te ducem la temnița cetății.

Mihu rămase o clipă nedumerit și apoi răspunse :

— Cum așa ? Eu mă întorcem să-i spun Măriei-Sale că am scăpat țara de urgie, iar voi în numele lui vreți să mă fereciți în lanțuri ?

— Negru-Împărat știe că ai scăpat împărăția de pacostea de zmeu, dar a aflat prin iscoade că, la întoarcere, ai jefuit, ai tăiat și spinzurat, întocmai ca cel mai mișel tîlhar ! De aceea trebuie să te ducem legat la temniță, pentru a fi judecat după fapte ! preciză comandantul.

— Este o neînțelegere la mijloc, și lucrurile se vor lămurii de îndată ce voi ajunge în cetate. Așa că vedeți-vă de drum și ne-om întîlnii înaintea scaunului împărațesc ! mai zise Mihu.

— Ba nu, cîci porunca-i poruncă ! se opuse șeful cetei de oșteni, înconjură-l și ferecă-l !

Neavînd încotro, Mihu își scoase iute de la briu paloșul lui de argint și ca un vifor se aruncă asupra numeroasei cete. Oștenii, peste cincizeci, toți cu săbiile trase, încercară să-i taie calea, să-l lovească, să-l doboare și să-l lege, după cum era porunca nelegiuită a împăratului. Dar una-i porunca și alta-i putința ! Săbiile lor strălucitoare zburară cît colo cînd se încrucișau cu paloșul de argint, așa că repede, repede, cei mai mulți dintre oșteni rămăseră dezarmați și se retraseră de la locul bătăliei. Vreo cițiva, mai voinici și mai pricepuți, încercau în continuare să pună mina pe flăcău, dar după cum nu poți înălțui fulgerul, tot așa nu-l puteau nici ei atinge pe voinic. Mură făcea niște salturi grozave în stînga și-n dreapta, înapoi și înainte, iar Mihu învîrtea paloșul cu o iuteală

și o putere ce pînă la urmă băgară groaza în toată trupa ce o luă la sănătoasă. Rămase doar căpetenia care, năucit, ar fi dat și el bucuos bir cu fugiți, dar onoarea de ofițer nu-l lăsa să facă ce făcuseră oștenii de rînd.

— Acum ce mai aștepți, Mihule, zboară-mi capul și să isprăvim odată! zise cu obidă ofițerul.

— Omule, omule, la ce-mi trebuie mie capul tău? eu nu-s setos de singe omenesc. Du-te la Negru-Împărat și spune-i că tot ce i s-a spus despre mine sînt scorneli nerușinate și că voi veni eu însumi ca să lămurim totul. Mihule se luptă cu fărâdelegea, nu cu suflute nevinovate! termină voinicul cele ce avea de spus.

Ofițerul își adună trupa risipită și în galopul cel mai mare făcu cale-ntoarsă.

Mihule-Voinicu o porni fără grabă, chibzuiind la cele întimplate. Cu siguranță că Negru-Împărat fusese înșelat cînd i se spusese despre Mihule că ar fi făcut fapte rele pe drumul de întoarcere. Dar totul se va lămurii cînd va ajunge în cetatea de scaun. Nu-i trecea prin minte Mihulei că vorba împăratească este adesea înșelătoare. Se cuvine să arătăm că Negru-Împărat, ca mai toți împărații, era negru nu numai la nume, ci și la suflet și nici nu se gîndea să se țină de cuvîntul dat voinicului cînd acesta plecase să nimicească cruntul zmeu.

Și astfel, într-un amurg, Mihule-Voinicu ajunse în sfîrșit la porțile cetății în care bătu cu putere.

— Cine-i! întrebă străjile.

— Eu, Mihule-Voinicu, și vreau să mă înfățișez Măriei-Sale.

Peste puțin timp porțile grele se dădură în lături, iar Mihule înaintă spre scările falnice ale castelului. N-apucă să intre în sala cea mare, că împăratul, cu neliplăsa lui suită de curteni, îi ieși în cale și îmbrățișindu-l cuvîntă fîrtărie:

— Bine ai venit, voinice, și fii binecuvîntat pentru fapta ta minunată, care a redat liniștea acestei împărății. Ai ucis zmeul, ești vrednic să capeți acum jumătate din împărăție și să-mi urmezi la domnie. Tot de-o dată rogu-te să ne ierți pentru greșala ce ți-am făcut, trimițînd oaste să te aresteze. Niște blesteme de iscoade mincinoase și piznașe m-au mințit cu nerușinare! Dar și-au primit pedeapsa meritată!

— Bine te-am găsit, Măria-Ta, și bucuos sînt de toate și mai ales că minciuna iscoadelor a fost iute dată la iveală, iar numele meu a rămas nepătat! răspunse Mihule-Voinicu.

— Vom sărbători cum se cuvine acestă mare izbîndă! Și, întorcîndu-se către slujitori, împăratul bătu din palme dînd poruncă:

— Să se pregătească un ospăț mare pentru șapte zile și șapte nopți și să fie invitați toți locuitorii cetății.

— Mărite-Împărate, cu am să cinșez ospățul, dar numai în această noapte cîci miine, să-mi fie cu iertare, trebuie să plec să-mi văd bătrînii mei părinți, frații și surorile, care-mi duc dorul de atîta amar de vreme, mai zise Mihule.

— Așa să fie cum ți-i voia, voinice. Acum odihnește-te un pic, primenește-te și să ne veselim cu toții. Și unde era împăratul vesel nevoie mare, și se agita, și da porunci în stînga și-n dreapta, că dacă ai fi fost cu mare luare aminte la această purtare, după ce vroise să-l vire în temniță pe flăcău, nu se putea să nu intri la bănuiele. Dar Mihule, fire deschisă și suflet nevinovat, era departe de orice fel de bănuiele și nu-l stăpînea decît bucuria izbînzii și nerăbdarea de a-și vedea satul și pe cei dragi. Într-adevăr, peste puțină vreme se încinse o petrecere cu cîntece și jocuri, cu veselie și bucate alese, iar băutura curgea în valuri, mărînd hărmălaia și încurcînd vorbele. Mihule, așezat lingă împărat și avîndu-l de cealaltă parte pe fiul cel mai mare al acestuia, se ospăta și el cu poftă, cîci de multă vreme nu mai stătuse la o masă îmbelșugată. Se bucura și el de cele ce vedea și auzea, de veselia tuturor și nu observa nici privirile încărcate de pizmă ale prințului, nici ochadele rele ce și le aruncau din cînd în cînd împăratul, prințul și curtenii, ochade încărcate de grele primejdii pentru Mihule. După ce bău cîteva cupe din vinul bun, dulce, plin de arome parfumate, cu care slujitorii îi îmbiau, Mihule își simți dintr-o dată capul greu și un somn de nebiruit puse stăpînire pe el încet, încet. Se luptă cît putu, dar de la un timp totul a fost zadarnic. Mai apucă să se ridice, gîndind cu mîhnire că i se pusesse ceva în vin, ceva ce urma să-l adoarmă fie pe vecie, fie pentru o vreme, și se cufundă într-o adormire de plumb. Se întînse cit era de lung pe lespezele reci, rămînînd nemîscat.

Dintr-o dată larma încetă și în liniștea grea ce se lăsase, Negru-Împărat, crunt la față și cu o sticlire haină în ochii ce strălucneau cu jeratecul, zise cu glas gros, răgușit, plin de ură:

— Să-l luați pe acest mișel, care a jînduit la tronul și împărăția mea, și să-l azvîrliți în temnița cea mai adîncă. Acolo să putrezească, fără hrană, fără apă, fără lumina zilei! Să fie pildă și altora care uită că de la opincă și pînă la împărat este cale lungă, de nestrăbătut, iar cine se încumetă la așa ceva, va pieri năpraznic, așa cum va pieri acest țărănoci ce se și vedea împărat. Țara a fost și va fi stăpînită de mina mea împăratească, iar cînd nu voi mai fi, de mina împăratească a urmașilor mei. Hai, luați-l!

Passă-mi-te, ce se întîmplase? Văzînd împăratul izbînda Mihulei asupra zmeului și amintindu-și de fîgăduiala făcută, începuse

să tremure de furie și ură, gândindu-se că va trebui să împărțească țara cu altcineva, ba mai mult, fusese așa de nesocotit încât promisesse că cel ce va învinge fiara îi va urma la domnie. Se hotărîse deci, fără ezitare sau mustrări de cuget, să-i vină de hac viteazului. Socotise el că trupa ce o trimisese în calea voinicului va fi în stare să-l înălțue pe acesta, dar văzînd ce pătiseră oștenii, își schimbăse planul. Trebuia să folosească viclenia, căci lupta deschisă cu Mihuvoinicu nu era cu putință. Așa se făcu că împăratul l-a primit cu veselie prefăcută pe Mihu, dar într-ascuns îi pusese în vin o fiurtură făcută dintr-o buruiană ce aduce un somn adînc, frate geamîn cu moartea. Am văzut cum viteazul și cinstitul flăcău, nebdnuind nimic, s-a ospătat și a băut fără grijă, căzînd apoi în somn adînc. Acum, slugile l-au luat și l-au coborît în beciurile cele mai adînci ale castelului, l-a zăvorît pe Mihu în cea mai înfricoșătoare temniță, unde lumina soarelui nu pătrunsese niciodată și unde doar bezna cea mai de nepătruns era stăpîină. Zvirlit într-un ungher, Mihuzăcu multă vreme, cufundat în genunea somnului otrăvit. Îl trezi o durere vie pe obraz și ducînd mina pricepu că un guzgan îl mușcase de față. Alungînd scîrboasa vietate, se trezi de-a binelea și se ridică în picioare. Încet, încet, își reaminti totul și înțelese toată ticăloșia Împăratului. Își șterse fața și pe pipăite încercă să-și dea seama de mărimea temniței. De jur-împrejur pereți de stîncă mustind de apă ca în peșteri, iar jos pămîntul plin de gunoaie amestecate cu noroiul ce nu se usca niciodată și care răspindeau o duhoare de nesuferit. Tavanul înalt avea la mijloc un gol tăiat în stîncă, dar ocupat de zăbrele groase cît un braț de om. Pe acolo fusese aruncat Mihu și tot pe acolo venea un pic de aer și o geană de lumină firavă. Deci, doar pe acolo putea spera să-și facă loc spre lumina zilei voinicul nostru. Dar cum să te urci pînă acolo? Nu era cu putință așa ceva și cele câteva cranii și ciolane risipite în temniță, îi arătasera clar că locul era fără scăpare și că toți cei ce fuseseră închiși aici, aici putreziseră. Curînd și geana de lumină dispăru, și, odată cu lăsarea nopții, în temniță se făcu cel mai cumplit întuneric. Pentru prima oară în viață Mihu se simți neputincios, dar nu deznădăjduit. Într-un tirziu, își aminti, cu bucurie și speranță, că în buzunar are bețișorul primit în dar de la Cîrîță-Împărat. Îl scoase cu grabire și amintindu-și ce-i spusese acesta, îl viri în pămîntul clisos, strigînd apoi din toate puterile:

— Sînt Mihuvoinicu, ajutați-mă! sînt Mihuvoinicu, ajutați-mă!

Repetă de cîteva ori chemarea dureroasă, cu speranță, dar, ce e drept, și cu îndoială. Oare ce pot face niste biete cîrîțe pentru

el ? Cum pot ele să-l salveze din acest mormint în care fusese închis de viu ? Rămase nemișcat multă vreme așteptând să se întâmple ceva. Și-ntradevăr, după o vreme un zgomot surd, o uruitură neîntreruptă se auzi de jos, de sub podeaua de pământ a temniței. Nu trecu mult și pământul sub tălpile Mîhului începu să se năruie în așa fel încît flăcăul fu cît pe-acî să se rostogolească în gaura ce se căscase în fața lui. Mare-i fu mirarea cînd se auzi strigat :

— Mîhule, m-ai chemat, iată că am venit. Mulțimea mea nenumărată de supuși subpămînteni ți-au săpat un tunel pe care vei scăpa din această ticlăsoasă groapă. Haide, să nu mai zăbovim !

Încet, pe pipăite și de-a bușelea, Mihu se strecură prin tunelul săpat de harnicele cîrțițe.

— Unde vom ieși ? întrebă Mihu.

— Într-o pădure, în afara cetății, răspunse salvatorul.

Cu puterea și speranța renăscute, voinicul înaintă tîrîș prin săpătura îngustă. În curînd drumul lui anevoios luă sfîrșit și, respirînd cu nesaț aerul dulce și parfumat al nopții de vară, Mihu se ridică, privi cerul spuzit de stele și apoi își ațîntă privirea spre cetatea blestemată a Împăratului Negru. Ridicînd pumnul uriaș, rosti cu glas amenințător :

— Împărat netrebnic și ticlăos, îți vei primi pedeapsa din mîna care ți-a salvat tronul și averile !

Întorcîndu-se către binefăcătorul său, mai zise :

— Ție îți mulțumesc din suflet pentru ajutorul dat la timp, căci nimeni și nimic nu m-ar mai fi putut salva din ocna în care fusesem aruncat !

Cîrțița-Împărat îi răspunse cu glasul lui ciudat :

— Și tu m-ai ajutat la vremea ta, Mîhule, așa că bucuroș ți-am sărit și eu în ajutor. Acum hai să facem amîndoi o mică plimbare în această frumoasă pădure. Am pentru tine o surpriză !

Porni urmat de Mihu și de mulțimea nenumărată de cîrțițe. Nu merseră prea mult și căpetenia cîrțițelor se opri, dînd scurt o poruncă :

— Fraților, săpați aici !

Și la poalele unui fag uriaș începu o muncă cum numai cîrțițele, acești săpători neobosiți ai pămîntului, o pot face. Mihu nu înțelegea rostul întîmplării, dar aștepta cu răbdare sfîrșitul lucrării începute sub ochii lui. Așezat pe iarba deasă, mătăsoasă, îl cuprinsese un somn dulce, odihnitor, din care într-un tîrziu îl trezi vocea subțiratică a lui Cîrțița-Împărat :

— Trezește-te, Mîhule, răsare soarele și noi am terminat treaba. Hai, vino și privește în groapa asta adîncă și să-mi spui de-ți place

ce vezi !

Voinicul refăcut după somnul destul de scurt, sări în picioare, se șterse la ochi, clipi de cîteva ori și se apropie de groapă. Mai să-i sară inima din piept de bucurie cînd văzu pe fundul gropii strălucirea minunată a paloșului de argint, prietenul lui drag de luptă. Îl considerase pierdut pentru totdeauna și iată-l acum la picioarele lui, strălucind parcă cu bucurie că și-a găsit stăpînul iubit și vrednic.

— Dar cum a ajuns aici ? întrebă el.

— Dragul meu, am să te lămuresc. După ce s-au descotorosit de tine aruncîndu-te în temniță, Împăratul-Negru și sfetnicii lui au dat poruncă slujitorilor să ia de grabă paloșul de argint și să-l îngroape cît mai adînc, ca nu cumva să se mai găsească și alt voinic ca tine, care să-i pună iarăși în primejdie moșile și scaunul împărațesc. Servitorii au cărat cu mare greutate paloșul pînă în această pădure și, sub privegherea împăratului, l-au îngropat aici în mare taină. Pentru noi însă, acestea nu pot fi taine de ascuns și acum sînt bucuros să-ți recapeti tovarășul de luptă ! termină cele ce avea de spus năzdrăvana Cîrțiță.

— Prietene drag, îți mulțumesc și pentru aceasta și dacă-mi dai voie, voi rămîne pentru totdeauna prietenul vostru. Zicînd aceasta, Mihucobori în groapa adîncă, ridică paloșul, ieși afară și-l incinse peste mijloc.

— Sănătate, Mihule, și s-auzîm de bine ! îi mai spuse Cîrțiță-Împărat și, cît ai bate din palme, se făcu nevăzută împreună cu toți supușii lui.

Cutreieră voinicul prin pădure pînă ajunse la marginile ei. În fața lui se întindea un insul nesfîrșit pe care păștea o herghelie de cai mîndri, supravegheați de oameni, ce nu puteau fi decît slujitori împărațesci. Tot uitîndu-se cu admirație la cai, numai ce zări, mai înspire o margine, pe cine credeți ?... pe Mura, murgul lui năzdrăvan. Îi tresări inima de bucurie și, ascunzîndu-se după pomi, se apropie tiptil de locul unde armăsarul păștea agale, cam fără chef, iarba grasă și udă de roua dimineții. Slobozii ușure fluierătură de recunoaștere, Mura cliuie urechile, înalță capul și privi tîntă spre locul unde Mihucobori, după un trunchi gros, îi făcea semn cu mina. Animalul bucuros o porni glonț către voinic.

— Ce fericire, Mura, să te regăsești ! șopti Mihucobori, mîngîindu-i capul. De-acum sîntem din nou împreună toți trei ; eu, tu și paloșul de argint. Să mergem în calea noastră ! și se aruncă pe spatetele calului, ce o porni într-un galop vesel și nestăvilit.

MIOARA, FATA LUI MOȘ-VREME

Se hotărîse Mihucobori ca mai întîi de toate să meargă acasă la părinții, frații și surorile lui, de care îi era tare dor, și să se bucură cu ei, să se veselească de fericirea revederii. Pe drumul întoarcerii însă, nu uită voinicul că avea o datorie de recunoștință către Moș-Vreme, care îi dăduse povește de mare folos. De aceea, drumul către casă îl făcu iarăși prin codrul neumblat. În care Moș-Vreme și ai lui trăiau din moși-strămoși. Și mare-i fu bucuria cînd, apropiindu-se de căsuța moșneagului, din luminiișul cunoscut, îl văzu pe acesta stînd pe aceeași prispă și trăgînd gînditor din aceeași lulea înnegrită de prea multa folosință.

— Bine te-am găsit, taică !

— Bine ai venit, Mihule, văd după lumina chipului multumirea sufletului. Mă bucur că ai nimicit zmeul.

— Moș-Vreme, am venit să-ți mulțumesc din inimă pentru poveștele ce mi-ai dat și să-ți urez viață lungă.

— Bun voinic ești tu, Mihule, și bune vorbe știi să spui. Ferice de neamul care plămădește asemenea feciori ! Pe chipul moșului se lăsa o umbră grea.

— Dar ce-i moșule, ce s-a întîmplat ? Erai mai vesel cînd ne-am despărțit, îi răspuse Mihucobori îngrîiorare.

— Ei, taică, ne-a ajuns și pe noi necazurile. Tîe am să-ți spun tot, răspuse Moș-Vreme. Știi că eu și ai mei trăiam aci în bună pace și codrul frate ne da de toate : și lemne, și fin pentru vite, și poame, și tot ce este de trebuință la casa omului. De nimic nu duceam lipsă. Dar iată că nu mult după ce tu ai plecat, s-a pripășit aici în pădurea noastră, în latura dinspre soare-apune, o spurcăciune de câpcaun venit din patru vînturi să facă strîmbătate oamenilor. Și ce-a făcut, și ce-a văzut el, cî numai ce s-a hotărît să-i ducere birlog mare din trunchiuri groase de copaci, strigînd în gura mare că el nu mai pleacă de aici în vecii-vecilor. Și cum s-a instalat, s-a și pus pe blestemății. Nu mai poate omul să-și pască o vită în pădure, căci răufăcătorul înhață tot. A dat iama și în cireada noastră, lăsînd-o pe sfert de cum fusese. Dacă au văzut așa feciorii mei, flăcăii zdraveni în stare să pună ursul la pămînt,

s-au hotărît să dea lupta cu căpcăunul. Dar din nenorocire n-au reușit, ba cel mai mic dintre ei s-a ales și cu un picior frînt, căci pocitania l-a azvîrlit cît colo. Nu-i chip să te lupți cu el, are o putere nemaivîrută. Și n-a fost numai atît. Chiar acum citeva zile blestematul mi-a răpit pe fiica mea cea mai mică, Mioara mea cea frumoasă și cuminte. A dus-o la el în sălaș și a trimis vorbă că o va lua de soție. O ține închisă sub lacăt pînă s-o hotărî să-l ia de bărbat și biata mea fetiță se ofilește de jale. Se prăpădește baba mea de inimă rea, plîng intruna fiii și fiicele mele după surioara lor cea dragă! termină moșul lăcrîmînd din ochii stînji de durere.

Tăcu Mihu un timp, pînă ce Moș-Vreme își mai ostoi plînsul și suspinele, și-i cuvîntă astfel:

— Taică dragă, liniștește-te și să chibzuim. Te incredintez că vom putea să-i facem de petrecanie și acestui dușman nemilos.

— Să-ți spun drept, Mihule, și nădejdea mea tot în tine mi-o pun. Doar ea mă mai ține în viață!

Seara, în căsuța lui Moș-Vreme, a avut loc sfat de taină pentru a hotărî cum să fie dată lupta cu căpcăunul. Unchiașul și băbuța lui, feciorii și fiicele lor se mai liniștiseră, speranța renăscînd în inimile lor. Doar aveau lîngă ei pe Mihu-Voinicu, viteaz fără pereche și apărător de nădejde al tuturor celor căzuți în nenorocire. După ce au fost ascultate toate părerile, Moș-Vreme spuse:

— Eu zic că nu este decît o singură cale pentru a-l învinge pe căpcăun. El nu poate fi răpus decît de la distanță. Și atunci moșul le spuse că în beciul colibei se afla o măciucă din lemnul cel mai tare, din lemn de corn crescut la umbră, ghintuită cu colți de fier din munții Zimbrului. Fusese a tatălui lui Moș-Vreme și la nevoie făcuse mare prăpăd printre fiarele pădurii ce nu le dădeau pace. De la moartea bătrînului, măciuca nu mai fusese folosită de nimeni, căci era tare grea și anevoie de minuit. Doar Mihu cu puterea și pricepera lui o poate folosi pentru a doborî uriașul cel sîngeros. Trebuia însă vicleșug, și Moș-Vreme arătă fiecăruia ce are de făcut.

— Moș-Vreme, cu înțelepciune ai grăit și așa vom face, iar izbînda este sigură, zise Mihu cu hotărîre. Hai, moșule, să-mi dai măciuca!

Se odihniră, iar în dimineața următoare, cînd soarele străpungea cu mișcări strălucitoare frunzișul des al codrului, o mică ceată se puse în mișcare spre locurile căpcăunului. Era Mihu călare pe Mură al lui, ducînd pe umeri uriașa măciucă, și doi fii ai moșului, cei mai mari, călări și ei, duceau de funii, la pas, doi boi grași de toată frumusețea. Străbătura pădurea nesfîrșită și aproape se lăsase

intunericul cind ajunseră în preajma sălașului blestematei făpturi. Se ospătară în liniște și se culcară sub cerul înalt al nopții de vară, pentru ca dimineața să aibă putere în brațe și mintea limpede.

Dis-de-dimineață se sculară și se așezară la pîndă. Știau că dușmanul nu va întârzia să-și facă apariția, minat de pofta lui nemăsurată pentru carnea animalelor, fie ale sălbăticiunii sau de pe lângă casele oamenilor. De-abia se ridică soarele de o palmă pe bolta cerească, că temutul căpăun apărură cu mare zgomot. Într-adevăr, înfricoșătoare făptură avea: un singur ochi în frunte mare cît pălăria de floarea-soarelui, capul cît o baniță, chel ca-n palmă, fără gît, așezat direct pe un trunchi neînchipuit de gros, pe care cinci-șase oameni voinici, ținindu-se de mină, de-abia l-ar fi putut cuprinde și unde stăteau înșifte mîini și picioare pe măsura mătăhălosului trup. Cam asta văzură flăcăii ce stăteau la pîndă. Înălțimea arătării depășea virfurile copacilor mai tineri, iar călcătura acesteia lăsa urme adînci în pămîntul reavăn, acoperit de covorul verde și fraged al ierburilor înrouate. Voinicii noștri nu se speriară și-și puseră planul în aplicare. Așa după cum se înțeleseseră, fiii moșului dădură drumul boilor care, domol, ieșiră în calea căpăunului. Acesta, bucuș de asemenea chipir, cu puterea lui îngrozitoare, înșfăcă de gît animalele, le ridică în aer, fericit de prada ce-i ieșise singură în cale. Asta și aștepta Mihuc-Voinicu, să-i vadă mîinile ocupate, pentru a nu se mai putea apăra cu ele. Sări în calea căpăunului, cam la o sută de pași depărtare, învîrtind teribilă măciucă, apoi o azvîrlă cu toată puterea asupra lui. Ca un fulger zbură măciuca ghintuită și lovi ca un trăznet fruntea nesătului, înfigîndu-se drept în ochiul căscat de spaimă. Urmă un urlet asurzitor. Căpăunul dădu drumul boilor, apucă măciuca încercînd s-o scoată din ochiul sfîșiat. Orb, turbat de furie, îngrozit de neputință, se bălăbănea în stînga și în dreapta neștiind ce să mai facă. Și iată-l pe ciclop ajuns pe marginea prăpastiei unde zăbovi cîteva clipe, parcă presimțind pericolul. Aceasta a fost de ajuns pentru cei doi flăcăi care, ajutați de Mihuc-Voinicu, ce se ținuse pe urmele căpăunului, i-au dat un brînci spre fundurile priporului de unde o bufnitură a vestit sfîrșitul cumplit, dar meritat, al căpăunului.

Bucuroși, cei trei flăcăi s-au îndreptat spre birlogul acestuia, eliberînd oameni și animale, ce-și așteptau moartea. Într-un tîrziu, în fundul unui beci întunecos, în spatele unei uși ferecate o zăriră pe Mioara zăcînd pe un maldăr de paie ude. Ușa zăbreliată zbură cît colo sub loviturile flăcăilor și lumina zilei mingieie fața copilei ce zimbea recunoscătoare. Mihuc-Voinicu era vrăjit de frumusețea fetei. Mioara lui Moș-Vreme avea ochii albaștri ca cicoarea, umbriți

de gene lungi tremurătoare, coșile mătăsoase de culoarea griului copt, era zveltă ca o trestie. Privirilor pline de admirație ale flăcăului, Mioara le răspundea cu zimbete calde, fericite. Frații Mioarei, cu ochii umezi de bucuria revederii, priveau în tăcere și cu încredere la cei doi tineri, care se îndreptară spre Mură. Apoi, cu calul de căpăstru, cu măciuca pe umăr, Mihu porni spre căsuța moșului, urmat de cei doi flăcăi ce vorbeau și rideau de râsuna codrului.

Mihu-Voinicul, ca din întâmplare, privea spre Mioara cea bălaie, care se legăna în șaua armăsarului. Astfel, drumul spre casă a fost prea scurt pentru veselul alai. De-ar fi ținut cit de mult, nu ar fi avut nimeni a se plinge ! Mură, care pășea tanșos pe covorul moale al pădurii, înțelegea parcă ce comoră neprețuită ducea pe spinarea lui. Dar drumul lui sfârșit și căsuța lui Moș-Vreme răsună de glasuri pline de bucurie. Moș-Vreme îi mulțumi cu lacrimi în ochi Mihului și toți ceilalți îl sărutară pe flăcău, felicitându-l care cum se pricepeau. Multă fericire stăpînea căsuța din pădure, dar și mai mare fu atunci cînd Mihu, cu glasul plin de emoție, se adresă bătrînilor:

— Tăicuță și măicuță, de-acum sînt unul din fiii voștri, dar eu... cum să spun... vreau să vă adresez o mare rugămintă. Vă spun drept, ca la părinții mei, nu mai pot trăi fără... Mioara voastră, pe care, dacă și ea vrea, doresc a mi-o face mireasă !

Și moșul și baba într-un glas, cu fețele strălucind de mulțumire, răspuseră :

— A ta să fie, Mihule, dragul nostru voinic !

Cînd o întrebări pe fată dacă-i este cu voie să-i fie soată viteazului, aceasta se pierdu toată cu firea și abia murmură :

— Dacă el mă vrea, eu... vreau din toată inima să-i fiu aleasă ! și fugi repede afară pentru a-și stăpîni bătaile năvalnice ale inimii.

Hotărîră, în sfîrșit, ca Mihu să plece neîntîrziat spre sătucul lui, să-și vadă părinții și frații, iar peste puțin timp să vină acolo și Moș-Vreme cu ai lui, pentru a face o nuntă așa cum se cuvine pentru asemenea pereche. Așa se făcu că Mihu plecă spre casa părintească, unde fu întâmpinat de alte lacrimi, de alte inimi topite de dorul lui, de sărutări și-mbrățișări nenumărate. Multe întrebări îi puseră ca să afle toate cîte le petrecuse Mihu-Voinicu. Iar bucuria le fu deplină cînd aflară despre Mioara, despre aleasa lui, care urma să-i fie soție. Și cînd auziră că nu după multă vreme va veni alaiul de nuntă, și că pînă atunci trebuie durată casă nouă pentru noua familie, puseră mîna, și, văzînd cu ochii, într-o latură a ogrădei părintești, înălțară o casă mindră din birne groase de stejar înnegrite la flăcări, ca ploia și zăpezile să nu pătrundă în

cuibul fericitei perechi. N-a trecut săptămîna și casa era gata ba erau gata și niște mici acareturi, așa că doar mireasa și nuntași mai lipseau. Dar nici ei nu zăboviră mult. Într-o bună zi, cînd pregătirile se terminaseră, iată că sosi și Moș-Vreme cu toată familia lui și, bineînțeles, cu mireasa bălăioară, care îi uimi pe toți cu frumusețea și gingășia ei. Și ce nuntă se încinse ! Trei zile și trei nopți răsună satul de veselie. Se înțelege că fericire ca aceea care stăpînea inimile Mihului și Mioarei nu prea era de găsît. Dar, așa cum se întâmplă întotdeauna, se terminară toate, și petrecerea, și șederea lui Moș-Vreme în sătucul Mihului, și fiecare se trase la rosturile lui. În casa nouă a tinerei perechi cîte nu erau de făcut, așa că Mihu și soțioara lui se puseră pe treabă, deoarece calea vieții e lungă și ea trebuie străbătută cu nădejde.

Pe acea vreme împărățiile ture se mai dușmăneau între ele, fiecare împărat, mai mic sau mai mare, râvnea la avutul celuilalt, așa că bătăliile între ei nu se mai sfârșeau. Se înțelege că oalele sparte le plătea tot bietul popor, care-și vărsa singele și-și risipea agoniseala pentru huzurul și gloria lacomilor și trufasilor împărați. Așa se făcu că peste împărăția lui Negru-Împărat se abătă o nouă încercare grea și plină de primejdii. Peste hotarele țării năvăli, ca un fior, oastea numeroasă și-narmată pînă-n dinți a lui Vinăt-Împărat. Era acesta un împărat din cale afară de rău, de dușmănos, de hrăpăreț și fioros, care-și dorea de multă vreme moșiile lui Negru-Împărat. Orașe și sate erau trecute prin foc și sabie, iar avutul oamenilor împrăștiat sau luat cu silnicie. Bieții locuitori erau înrobiți și duși departe, iar cei ce încercau să se apere, plăteau cu viața. Nu cruțau dușmanii pe nimeni, nici femei, nici bătrîni și nici copii. Se bejenea țara în calea năvălitorilor și mare fierbere și vinzoleală era pretutindeni în împărăție. Negru-Împărat, neavînd încotro și văzînd că pîrjolul se apropie de cetatea lui, se hotărî să stringă oastea și să plece la luptă pentru a-l înfrunta pe dușman. Multe ciocniri avură loc între cele două oștiri potrivnice, dar de fiecare dată, oastea lui Negru-Împărat ieșea înfrîntă. Singura mîngiere era aceea că înaintarea lui Vinăt-Împărat fusese încetinită. Prețul era însă prea mare. Se topea oastea țării ca omătul la soare. De la o vreme, cînd văzu împăratul cît de mult se răriseră rîndurile oștirii, trimise să se cheme la oaste în toată țara, pentru ca toți bărbații, ce puteau călări un cal și puteau purta arme, să vină să-și apere glia și să izgonească pe năvălitori. Ajunseră aceste chemări și în părțile Mihului. El se sfătui cu oamenii și hotărî să sară în apărarea vetrei strămoșești. Înjighebară din slăcâii satului o ceată bunișoară, pe care o echipară cu sulite și săbii, meșterite la repezeală de cei cîțiva flăurari ai satului și, nu după multă vreme, călări pe căluții lor, porniră spre locurile de bătălie. Își aleseseră, într-un gînd, drept căpetenie pe Mih, ce călărea pe falnicul lui armăsar, Mura. Îi petrecură urările și lacrimile celor rămași acasă în frămîntările și chinurile așteptării. Mai plînsă decît toți era Mioara,

care înfrunta cu greu prea grabnica despărțire de soțiorul ei drag. În drumul lor, călăreții Mihului, la porunca lui, se abătură prin codrul lui Moș-Vreme, unde zăboviră numai cît să-i cheme la luptă și pe feciorii acestuia, luptători de nădejde. Se echipară și aceștia cu haine și arme potrivite și nu uitară să-i ofere Mihului și măciuca aceea ghintuită cu care răpusese căpcăunul. Acesta le mulțumi și o legă zdravăn la oblnclul șei, pentru a o avea la îndemînă. Își luară rămas bun și de la Moș-Vreme și o porniră plini de avînt spre cîmpul de luptă.

Ajunseră într-o bună dimineață la poalele unui deal prelung, împădurit tot, de la care se întindea spre soare-răsare o mare cîmpie scîldată în razele binefăcătoare ale soarelui. Aici, se înfruntau de multă vreme oștile Împăratului-Negru și ale lui Vinăt-Împărat. Așa că pe întinsul cîmpiei, cîț vedeai cu ochii, luceau, poleite de soarele dimineții, mii și mii de sulite, de coifuri, de zale, de paloșe și buzdugane. După somnul chinuit al nopții, cei doi vrăjmași se pregăteau de o nouă înfruntare și mai grozavă, și mai nimicitoare.

Mihu și însoțitorii lui priviră îndelung priveleştea impresionantă a cîmpului de bătăie, cu larma continuă, cu frămîntarea fără preget a soldaților călări sau pedestrii, ce executau manevră după manevră, pentru a se pregăti cît mai bine de luptă.

Vînd să se informeze despre marea luptelor, Mihu-Voinicu întrebă un oștean rînit, ce plecase de la locul luptei :

— Spune, prietene, cum merg luptele, căci noi abia am sosit dînd ascultare chemării la oaste a Împăratului.

Se opri rînitul, privi mîndra ceată și, clătînd din cap, spuse cu mare tristețe în glas :

— În zadar este totul, va pieri negreșit întreaga noastră oaste, căci mare este puterea și cruzimea lui Vinăt-Împărat. Se bat oamenii noștri cu mare vitejie, dar degeaba, căci forța dușmanului este mult prea mare. Se spune despre Vinăt-Împărat că are puteri vrăjite, că ar fi fiul Vircolacului și al Mumii-Pădurii, care îl ajută în toate luptele. În orice caz, acest împărat, înfricoșător la vedere, se bate cu un leu și mare prăpăd face în floarea luptătorilor noștri. Uneori, cînd este încolțit prea rău, se dă peste cap și se face nevăzut. Pe astfel de vrăjmaș nu-l poți birui nicicum ! Așa că întoarce-te de unde ai venit și lasă soarta să-și facă meșteșugul. E păcat, mare păcat, să duci la moarte sigură pe acești flăcăi chipeși și plini de viață ! termină rînitul și se îndepărtă cu capul în pămînt.

Se înțelege că îndemnul de a întoarce spatele luptei nu a avut nici un ecou în sufletele voinicilor, așa că aceștia descălecară pentru

a lăsa caii să pască cîteva guri de iarbă proaspătă, iar ei să îmbuce, la repezeală, cîte ceva, pentru a prinde puteri noi de care, în curînd, vor avea mare nevoie.

Între timp lupta și începuse, mai întîi prin cîteva mici încăierări, apoi ea se lăți pe întreaga cîmpie. Mihu își întocmi din nou ceata, iar lupta hotărîră să o dea cu toții, împreună, să nu-și fîrâmețeze rîndurile, orice s-ar întîmpla. Locul și timpul cînd se vor arunca în bătălie le va hotărî Mihu. Rămaseră în așteptare o vreme, apoi observară că undeva, într-o margine, oastea țării da înapoi în fața dușmanului. Aici era nevoie grabnică de ajutor. Se hotărîră repede și, la un semn, voinicii porniră într-un galop fulgerător, abătîndu-se ca un trăznec asupra vrăjmașului, tocmai unde ei se credeau victorios. În fruntea tuturor, lupta Mihu, călare pe Murî, avînd într-o mînă paloșul de argint și măciuca în cealaltă. Grozavă fu izbitora cetei lui Mihu. Se clătîni oștirea dușmană într-acea latură a bătăliei și mulți năvălitori mușcară țărîna, sfîrtecați de ploaia de lovituri. Dar cel mai mare prăpăd îl făcea Mihu care, lovînd pe rînd, cînd cu paloșul scîlpător, cînd cu măciuca ghintuită, lăsa în urma lui mari goluri în rîndurile dușmanilor. O singură izbitoră era de ajuns pentru orice potrivnic, așa că înaintarea Mihului era ca o vijelie ce culcă totul în calea ei. Tovarășii de luptă nu se lăsau nici ei mai prejos. Îi îmbărbăta și faptul că aveau în fruntea lor pe cel mai viteaz dintre veteji.

Oastea lui Negru-Împărat, vîzînd ajutorul ce-l avea din partea cetei lui Mihu-Voinicu, prinse a se bate cu nădejde și cu forțe sporite. Vinăt-Împărat spumega de minie pentru întoarcerea cumpenii bătăliei și se aruncă furios acolo unde vălmășagul era mai mare. Nimica totuși în calea lui. Coiful și armura lui de fier lucitor, întărite cu colți de-o șchioapă, măreau spaima celor ce-i ieșeau în cale. Se făcuse amiaza și încă nu se hotărîse soarta bătăliei, cu tot prăpădul ce-l făcea Mihu și tovarășii lui în rîndurile dușmanului. Seupleau inimile de jale la vederea atîtor morți, atîtor schilodiți, care strîgau, implorau, blestemau sau cereau întruna ajutor. Vîzînd așa, Mihu-Voinicu ținu un stat scurt cu ai lui și trimise de grabă un sol, ales dintre feciorii lui Moș-Vreme, cu o năframă albă prinsă în virful sulitei, la Vinăt-Împărat, căruia îi cuvîntă așa :

— Împărate, maiarele mele, Mihu-Voinicu, luptător de frunte în oastea lui Negru-Împărat, îți trimite vorbă că ar fi bine ca lupta să înceteze, pentru a nu mai fi dați morții și alți nevinovați. Mai zice că este de părere ca tu, Vinăt-Împărat, să te măsoari în luptă dreaptă cu el și cine va izbindi, să comande armatei vrăjmașe cele ce va crede de cuvință.

De sub coiful negru, lucitor, împodobit cu coarne răsfrinte, ochii lui Vinăt-Împărat scâlpărați cu minie și semeție, în timp ce gura-i mare, în care se întrezăreau niște dinți ca de lup, se schimonosi și rosti bubuitor :

— Cum îndrăznește un prăpădit de soldat de rînd să-mi trimită mie provocare la luptă ? De cînd oiaa rîioasă nu se mai teme de lup ? Și de ce lașul vostru de împărat nu vrea el însuși să dea lupta cu mine ? Solule, astăzi sînt mărînimos, așa că du-te și spune opincăru-lui ce te-a trimis, că dacă și fapta îi este ca vorba, se poate înfățișa degrabă să ne măsurăm puterile. Voi pune să sune buciunile de încetarea luptei cînd și voi veți face la fel. La asemenea noroc nu-i dai cu piciorul ! O lovitură, cel mult două și toată împărăția voastră îmi va sta la picioare.

Solul întoarse iute calul și, în galop, ajunse la Mihul, căruia îi spuse tot ce auzise de la cruntul împărat. Un alt sol fu repezit spre tabăra Împăratului-Negru, pentru a-l încunostiința despre tratativele Mihului cu năvălitorul. Nu trecu mult și vicleanul împărat își făcu apariția în preajma voinicului cu o clătătură ce vroia să fie binevoitoare :

— Să trăiești, Mihule, și să uităm ce a fost între noi. Acum Țara este greu încercată și cu toții trebuie să o ajutăm. Hei, de-aș mai fi tînăr, ce-aș mai da iama în dușmani ! Dar așa, el este mai tare și nu am putere a mă măsura cu el. Aud că dorești tu să te lupți cu Vinăt-Împărat, pentru a nu mai pieri degeaba atîta omenire. Să fie precum ai hotărît și îți dorim din toată inima izbîndă.

— Nu de urările tale am eu nevoie acum, împărate. Mai bine ai face să dai poruncă a se suna din buciune, pentru ca lupta să se oprească peste tot, așa cum am înțelegere cu Vinăt-Împărat. După aceea vom mai vedea ! îi taie vorba voinicul, întorcîndu-i spatele și cătînd la alte treburi.

Înghiți în sec împăratul, așa că dădu poruncă strașnică și peste cîteva clipe buciunile își împletiră chemările, dînd de veste tuturor că lupta trebuie să înceteze. Răsunară la fel și buciunile din tabăra dușmană și astfel vaierul bătăliei încetă. Oștile se retraseră una din fața celeilalte, pentru a face loc luptei ce urma să înceapă. Mihul și flăcăii lui se puseră în mișcare și iață-i acum în fața fiorosului împărat ce se și pregătise de luptă.

— Eu sînt Mihul-Voinicul ! Să începem lupta, împărate. Zic să ne luptăm, pe rînd, cu buzduganele, cu sulitețele și, dacă va mai fi nevoie, cu paloșele. Ei, ce zici ?

Vinăt-Împărat trase un ropot de ris, încît flutură stegurile dimprejur, apoi răspunse :

— Ce să zic, prostovane nesocotit, văd că ți s-a urit cu viața. Așa să fie, precum ai hotărât. Numai să ne grăbim că tare sînt zorit a-mi șterge colbul de pe cizme cu barba fricosului tău împărat. Și ce-o să pați, cu altul să nu-mparți !

De unde să știe trușaful cine-i și ce poate Mihul !

Își porniră armăsarii și, în goană, se loviră mai întîi cu buzduganele. Mare și greu era al împăratului, dar nici al Mihului nu era mai prejos. Amîndouă căutau capetele luptătorilor, dar aceștia știau a se feri cu iscusință. Și ce lovituri ! Munții s-ar fi prăvălit sub tăria lor ! La un moment dat, buzduganele se întîlniră într-o lovitură năpraznică și se retezară cît ai clipi, devenind nefolositoare. Luptătorii luară suflule și se aruncară iarăși unul asupra altuia. Se uitau vrăjite mulțimile la crîncena bătălie. Așa ceva nu se mai văzuse niciodată ! Dar iată că și suflule se rupseră după o vreme și adversarii puseră mina pe paloș. Părea că se lovesc trăznete între ele, cînd falnicele arme se încrucisau în iureșul luptei. Săreau scînteiele ca dintr-un foc așțat. Puternic dușman avea voinicul în față ! Matahala de împărat, cu barba uriașă ce-i acoperea fața, cu adîncul ochilor roșu de încordare, cu o călătătură ce te băga-n sperieți, gîndea cu furie că-și cum greșise socotilele cu Mihul și că puterea lui nemaivăzută nu o să fie de prea mult folos. Trebuie negreșit să folosească vicleșugul, că altfel nu era chip. La ultimul atac al voinicului, paloșul de argint izbi cu asemenea putere în cel al lui Vinăt-Împărat, că acesta se rupse în două. Se opriră luptătorii preț de o clipă, apoi Mihul se pregăti a-i zbura scînfirăla potrivnicului. Acesta, însă, desclecă repede, se dădu peste cap și — ce credeți ? ! — se prefăcu într-un balaur cu nouă capete, pe guri ieșindu-i limbi de foc gata să-l pirjolească pe viteaz. Mihul se luptă cu vitejie și, neobosit, reteză, unul după altul, opt capete ale balaurului. Cînd să termine cu cel de al nouălea, fiara se dădu iarăși peste cap și se prefăcu într-un taur fioros, ce se năpusti asupra Mihului. Dar zadarnic, căci paloșul de argint îi reteză pe rînd corneale uriașe și făcu rîni adînci în trupul dihaniei. Aceasta, simțindu-și sfîrșitul aproape, cu ultimele puteri se dădu peste cap și se prefăcu într-un vultur mare cît un nor, cu ciocul de fier și ghiare de oțel, ce se înălță, întunecînd lumina soarelui, pentru ca de acolo, de sus, să se arunce cu putere asupra voinicului și să-l nimicească. Văzînd primejdia, Mihul luă repede o suflă pe care o slobozi spre vulturul vrăjmaș. Îi nimeri acolo unde țîntise : la rădăcina unei aripi, așa că uriașul zburător căzu ca o piatră, drept la picioarele Mihului. Fără să mai stea pe gînduri, acesta, cu o singură lovitură de paloș, îi zbură capul cît colo. Se auzi atunci în

văzduh o tînguire amară, iar de jos, de sub pămînt, un oftat plin de jale. Pasă-mi-te, Cotoroașă și Vircolacul își plîngeau odrasla lor întunecată !

Pe întregul cîmp de luptă izbucniră dintr-o dată urale și chiote de bucurie nestăvilite. Încă o dată Mihul-Voinicu scăpase împărăția de grea primejdie. Îl purtară pe brațe, în strigăte de căldă recunoștință, în timp ce oastea năvălitorului, la comanda Mihului, făcu stînga-mprejur și, cu ochii în pămînt, părăsi cîmpul de bătăie.

Negru-Împărat a dat ordin ca întreaga oștire să se pregătească pentru innoptare. A mai poruncit ca degrabă să se ridice corturi încălătoare pentru Mihul și ceata lui, iar în cortul împărătesc să se pregătească ospăț mare pentru serbarea biruinței. Cu mare pompă au fost poștiți Mihul-Voinicu și tovarășii lui, dar acesta a refuzat, căci avea să se veselească și să petreacă între ai lui, în corturile lor. Negru-Împărat, stăpînit de o mare minie pentru cutezanța voinicului ce-l refuzase, tăcu și merse de se așeză în fruntea bucatelor. Se ospeșiră ei ce se ospeșiră, dar bucuria la această masă era puțină. Se fereau dregătorii adunați la petrecere de a fi prea veseli, căci vedeau posomorea de pe chipul stăpînului lor care, muncit de gînduri, mai că nu minci și nu blîu nimic. Fiul lui cel mai mare, urmașul său la stăpînire, ce stătea de-a dreapta scaunului domnesc, se aplecă spre urechea tatălui și-i șopti :

— Nu fi amărît, tată, căci în noaptea asta vom scăpa de Mihul și de ceata lui de vîntură-țară.

Împăratul tresări, își privi fiul cu încordare și-l întrebă :

— Crezi, tu, oare, că putem scăpa de Mihul ăsta, care i-a venit de hac și lui Vinăt-Împărat ? Eu cred că ne-a sunat ceasul !

— Fii liniștit ! Am aranjat eu totul. Tirziu, spre ziuă, cînd este somnul mai greu, mai ales după o seară ca asta stropită cu multă băutură, oamenii mei de încredere vor năvăli pe nesimțite în corturile lor și le vor face de petrecanie. Dacă vrei să fii de față și să vezi cu ochii tăi sfîrșitul ăstora, am să te trezesc.

— Bună ticluială, numai să iese bine, căci altfel... ! Cît despre trezire, fii fără grijă, cui îi arde în această noapte de somn ! Voi fi gata să te urmez. Fii cu mare băgare de seamă, căci altfel viața noastră nu mai face nici cît o ceapă degerată, îi răspunse Negru-Împărat înviorîndu-se intrucitva.

În acest timp, dincolo, în corturile Mihului, veselă era în toi. Totul se petrecea însă cu cumpătare, așa cum le stă bine unor tineri de ispravă. În timpul mesei, după ce se asigură că nu sînt urechi străine care să asculte și să trădeze, Mihul le zise :

— Fraților, lașul nostru de împărat va încerca el ceva în această

noapte pentru a ne da morții, căci îl cunosc bine și nu mă mai poate păcăli. Așa că trebuie să fim cu ochii în patru, pentru a zădărnici orice mișcăvrie ce s-ar pune la cale împotriva noastră. Să dormiți iepurește și brațul să vă fie pregătit în orice clipă pentru a lovi pe mișei.

Apoi le spuse, fiecăruia în parte, ce aveau de făcut.

Trecuse mult de miezul nopții și tabăra se adâncise într-un somn adânc. Cu pași de pisică, furișai din cort în cort, ferindu-se de strălăcile ce picoteau și ele, oamenii împăratului se duceau să îndeplinească mișeleasca lor misiune. În fruntea lor se aflau împăratul și fiul său. Cînd ajunseră la corturile unde înnoptaseră Mihui și tovarășii săi, se opriră și ascultară cu mare atenție în jur. Se părea că nimic nu se clintește. Trădătorii se împărțiră pe grupuri, după numărul corturilor în care urmau să injungheie pe cei ce stîrniseră minia împăratească. În primul grup se așezară fețele domnești. Acestui grup îi revenea sarcina de a ucide pe Mihui-Voinicu. Cu toții își scoaseră de la brîu jungherele. Se strecurară în corturi, se apropiară de paturile pe care cei sortiți pieirii trebuiau să se afle în brațele unui somn profund și loviră cu sete. Mai virtos decît toți, mai cu sete, izbîrî împăratul și pizmașul său fiu. În aceeași clipă, toate pinzele corturilor căzură și luminile se aprinseră peste tot, alungînd întinericul și lăsînd vederea slobodă ca-n faptul zilei. De jur-împrejurul corturilor se aflau oșteni de rînd, chemați din timp de Mihui pentru a fi martorii mișeliei.

În timp ce Împăratul și oamenii săi tremurau ca varga, de furie, Mihui păși spre ei, li privi cu cel mai adînc dispreț și le spuse calm :

— Astfel știți voi să răsplătiți pe cei ce și-au pus în primejdie viețile pentru interesele împărăției ? Asta vă este cîntecul și omnia ? și întorcîndu-se către mulțimile luminate de torțe, cuvîntă cu glas puternic :

— Eu, Mihui-Voinicu, căpitan de ceată, ce am dat o mină de ajutor pentru nimicirea dușmanilor năvălitori, acuz în fața voastră de rea-credință și de trădare pe împărat, pe fiul său cel mare și pe oamenii lor de taină, care, în chip mișelească, au vroit să ne ridice viețile !

— La moarte, la moarte cu trădătorii vicleni ! izbucniră miile glasuri.

— S-ar cuveni ca eu să le hotărîsc soarta, căci împotriva mea și a tovarășilor mei s-au ridicat, dar vi-i dau vouă, iar miine să-i judecați după datină !

Cînd soarele urcase de o suliță pe cer, în mijlocul cîmpiei, ce

fusesse martora altor bătălii crîncene, se adunase întreaga suflare ostășească pentru a fi de față și a hotărî asupra celor ce urmau să fie judecați. Judecata fu scurtă, căci fărădelegea a fost dovedită ușor. Verdictul a fost clar și răspăcat rostit, pe rînd, de toți judecătorii : moarte. Și cit au mai urlat și cit au mai implorat cei ce urmau să-și primească pedeapsa ! Mai tare decît toți striga împăratul cerînd îndurare pentru el și fiul său. Dar hotărîrea era definitivă și nimeni nu avea dreptul a o călca.

Nu mult după aceea tabăra a fost ridicată, iar oștenii pregătiți a se întoarce la rosturile lor, rînduiți pe pilcuri, în frunte cu comandanții lor. O liniște adîncă s-a lăsat peste toată omenirea, atunci cînd cel mai în vîrstă dintre căpetenii a cerut ascultare :

— Oameni buni, prin buna-credință a viteazului Mihui și a tovarășilor lui, glia strămoșească a fost salvată. S-a întîmplat ca împăratul nostru să fie un netrebnic, un pizmaș și un trădător și, fiind dat pe față, el și-a primit pedeapsa meritată. Eu zic că acum, cînd nu mai avem împărat trebuie să ne alegem altul. Altfel nu se poate ! Eu v-aș sfătui, spre binele împărăției și al nostru, al tuturor, să-l alegem pe Mihui-Voinicu împărat și stăpin viteaz și drept !

Nu apucă să termine bine ce avea de spus, că din miile și miile de piepturi țîsniră urale nesfîrșite :

— Trăiască Mihui-Împăratuu, trăiască Mihui-Împăratuu !

Voinicul, roșu ca bujorul, căci era o fire modestă, sfîelnică, căreia nici prin gînd nu-i trecuse vreodată o astfel de dorință, se opuse dirz, apoi, rugat cu lacrimi în ochi de toți, nu avu încotro și primi. Se spune că a răsunat întinsul pămîntului de chiotul bucuriei oamenilor la auzirea veștii despre alegerea noului împărat, împărat pornit din sinul lor, al celor mulți și trudiți.

Peste acea țară, care fusese stoarsă, asuprită și chinuită, pe timpul cînd Negru-Împărat o stăpînea, se așternu acum pacea, liniștea și dreptatea. Totul înflori sub domnia lui Mihui și oamenii propășiră cu toții. Oriunde te-ai fi uitat, nu vedeai decît semnele belșugului. S-a dus vestea peste mări și țări despre dreapta cîrmuire a lui Mihui-Împărat și a soției lui, împărăteasa Mioara cea bălaie, despre împărăția lor unde nedreptatea, nefericirea și suferința dispăruseră cu desăvîrșire.

SCRISUL ROMÂNESC

Lei 6,50